

MEDALJE I PLAKETE IZ ZBIRKE MAGJER, DONACIJE RYBAK MODERNOJ GALERIJI

Zbirka Magjer oformljena je tijekom prve polovice 20. stoljeća svjesnim skupljanjem heterogenih povijesnih i umjetničkih djela te djela primijenjene umjetnosti iz razdoblja od 16. stoljeća do prve polovice 20. stoljeća. Sabirana je iz ljubavi kolekcionara Drage Magjera (Mostar, 1895. – Zagreb, 1979.) prema povijesti i umjetnosti i iz brige za očuvanje baštine. Djela su pribavljena za fundus Moderne galerije 2017. godine zahvaljujući darovanju Elizabete Rybak Budić, nasljednice ostavštine Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer. Pet ranih portretnih plaketa Branislava Deškovića, nastalih 1904. – 1905. godine u Veneciji, doprinos su kiparovu muzejskom opusu. Preostalih šest medaljskih djela raznih autora, nastalih od 1903. do 1936. godine, trajno obogaćuju Zbirku medalja i plaketa Moderne galerije.

Ugledni pravnik i vrsni kolekcionar Drago Magjer živio je u Splitu, družio se s muzealcima, galeristima, slikarima i kiparima koji su tada djelovali u Splitu, što mu je omogućilo prikupljanje i remek-djela hrvatske umjetnosti prve polovice 20. stoljeća. Nakon talijanske okupacije Splita 1942. godine, Drago Magjer je sa svojom kolekcijom otišao u Zagreb. Nakon višegodišnjih molbi za svoje stambeno zbrinjavanje i za osiguranje prostora za svoju zbirku, Zbirka Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer¹ konačno je bila smještena u Zagrebu na Tomislavovu trgu broj 8. Velika je vrijednost nesebičnog darovanja gospođe Elizabete Rybak Budić, nasljednice ostavštine Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer², Modernoj galeriji dvadeset i dva slikarska i kiparska djela, uglavnom domaćih autora.

Portretne plakete Branislava Deškovića

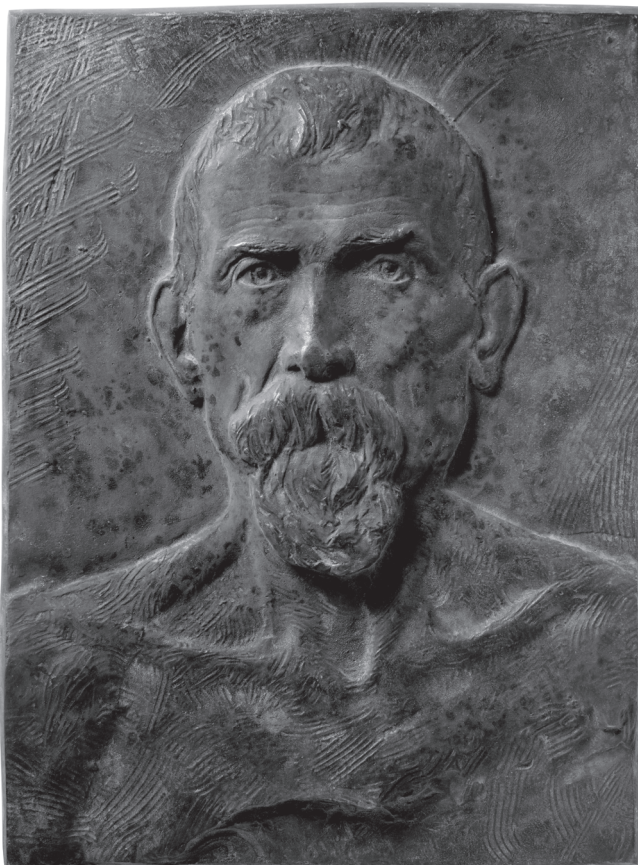
Branislav Dešković (Pučišća, 11. ožujka 1883. - Zagreb, 20. kolovoza 1939.), hrvatski je akademski kipar. Dinamično u punoj plastici oblikovao je lovačke pse i konje u karakterističnim položajima te je prepoznat kao najizrazitiji animalist u modernoj hrvatskoj skulpturi. Umjetničku akademiju polazio je u Veneciji (1903.-1905.), na specijalki kod talijanskog verističkog kipara Antonia del Zotta (Venecija, 1852.-1918.). Nakon kraćeg boravka u Beču, otišao je 1907. godine u Pariz, gdje je redovito izlagao na »Salonu« (1908.-1921.). Nakon lutanja, boemskoga života i narušenoga zdravlja, od 1921. godine skrasio se u Splitu.

¹ *Nada Vrkljan-Križić*, Zbirka pok. Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer, Muzeologija, br. 32., Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 1995., str. 137.-145.

² Po Ugovoru o darovanju (Ur. broj: 505/BRP, Zagreb, 11. XII. 2017.), u članku IV. navedeno je: "Moderna galerija dana 13. XII. 2017. preuzima djela navedena u točki 1. ovog Ugovora (22 djela, op. a.) i upisuje ih u svoju knjigu inventara po njihovoj stručnoj obradi, uz naznaku da potječu iz nekadašnje zagrebačke zbirke "Magjer" i da ih je darovala Elizabeta Rybak Budić, nasljednica ostavštine Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer."

Najraniji Deškovićeви radovi izmodelirani su u gipsu za vrijeme njegova studiranja na venecijanskoj Umjetničkoj akademiji kad je bio pod utjecajem talijanskoga verizma.

1. *Portret bradatog muškarca*, 1904.
bronca, 1967.
415 x 300 mm
sign. dolje sredina: B. Dešković – 14. III 1904.
(djelomice nečitko)
inv. br. MG-8195

U četvrtastom polju poprsje je starijeg muškarca u položaju prema naprijed. Golog je poprsja, izražene muskulature, koštunjica lica, s velikim brkovima i poštucanom bradom, visokih zalistaka. Signatura je po sredini donjeg ruba. U polju i po poprsju plitki su reljefni urezi.

2. *Portret muškarca iz profila*, 1904. -1905.
bronca, 1967.
385 x 300 mm
sign. nema
inv. br. MG-8193

U četvrtastom polju glava je zrelog muškarca u profilu na lijevo. S većim je brkovima i bradicom ispod donje usne. Lice je s markantnim nosom, istaknutih jagodica, poluspuštenih vijeda, visokog naboranog čela i s kosom začesljanom prema straga koja prelazi po uhu.

3. *Portret mlade žene iz profila*, 1904. -1905.
bronca, 1967.
423 x 350 mm
sign. d. d. B. Dešković
inv. br. MG-8192

U četvrtastom polju poprsje je mlade žene u profilu na desno. Pravilnih je crta lica s blagim osmijehom. Valovita kosa labavo je skupljena češljicom i čvorom na zatiljku. Uokolo glatkog vrata ovratnik je s V izrezom. Signatura je uz rub desno dolje.

4. *Muškarac u renesansnoj odjeći*, 1904. -1905.
bronca, 1967.
450 x 320 mm
sign. d. d. B. Dešković
inv. br. MG-8194

U četvrtastom polju poprsje je mladog muškarca u poluprofilu na lijevo. Valovite je poluduge kose ispod kružne kape i odjeven je u renesansnom stilu. Signatura je desno dolje. Po poprsju su plitki reljefni urezi.

5. *Djevojka pod velom* (po Botticeliju), 1905.
bronca, 1967.
385 x 250 mm
sign. d. d. nečitko
sign. d. d. 1905.
inv. br. MG-8191

U četvrtastom polju poprsje je mlade žene u poluprofilu na desno. Uokolo glave složeno je raskošno pokrivalo u renesansnom stilu. Signature su u odsječcima desno i lijevo dolje.

U relativno plitkim reljefima s naglašenom linearnošću, Dešković je uspio sumarno sažeti fizičke i psihološke karakteristike portretiranih, unatoč prisutnosti realističko-naturalističkog izričaja, tada dominirajućeg na venecijanskoj akademiji.

Gipsani modeli tih portretnih plaketa nastali su za vrijeme Deškovićeve studiranja na Akademiji likovnih umjetnosti u Veneciji kod prof. Antonia dal Zotta. Dal Zotto je na početku Deškovićeve školovanja uočio njegov talent te mu je omogućio da odmah upiše specijalku. Potvrda Deškovićeve umjetničkog djelovanja višestruke su nagrade koje je dodjeljivala Akademija nadarenim studentima. Nakon Deškovićeve povratka u Split 1921. godine, djela je skupio i sačuvao splitski kolekcionar Drago Magjer i darovao ih Galeriji umjetnina u Splitu. Drago Magjer odobrio je lijevanje po dvije kopije od svakog djela, jednu za sebe, a jednu za Galeriju umjetnina u Bolu na Braču, 1967. godine³.

³ *Duško Kečkemet*, Branislav Dešković (monografija), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1977., str. 49., 123.

6. Nepoznati autor
Portret dame, 1903.
bronca
210 x 150 mm
sign. d. AQWENTHAL (nečitljivo) / 1903 (djelomice nečitko)
inv. br. MG-8197

U četvrtastom polju, gornjih zaobljenih rubova, portret je žene u poluprofilu na lijevo, pravilnih crta lica i blago nasmiješena. Haljina je s duboko rezanim dekolteom, a valovita kosa skupljena je na zatiljku. S naušnicom je i ogrlicom oko vrata. Signatura je u polju desno po sredini u dva retka (djelomice nečitka).

7. Paul Sturm
Prof. Otto Hirschfeld, 1913.
 bronca
 68 x 79 mm
 sign. d. d. STURM
 inv. br. MG-8205

Avers: U pravokutnom izduženom polju, gore lučnog ruba, portret je starijeg muškarca u markantnom profilu na lijevo. Izražajnog nosa, gustih uvijenih brkova, pod donjom usnom čuperak bradice, izražajnih je kostiju lica, kratke kose s razdjeljkom. U jakni je s reverima, uzdignutog ovratnika, s mašnom. U polju lijevo dolje natpis je u tri retka: OTTO / HIRSCHFELD / AET. SUAE. LXX. Uz rub desno dolje uspravljena je signatura. Rubovi su s geometrijskom secesijskom dekoracijom.

Revers: U pravokutnom izduženom polju, gore lučnog ruba, prikaz učionice s predavačem i studentima. U polju lijevo prikaz je sjedeće figure prof. Otta Hirschfelda u profilu na desno, koji sjedi za katedrom. Pred njim, u polju desno skupina od sedam sjedećih figura studenata u klupama. Iza njih uspravljena je figura žene u profilu na lijevo. U središnjem polju gore natpis je u četiri retka na latinskom: *INSIGNEM CANDORE VIRVM / CARVMQVE MAGISTRVM / CONCORDES VENERANTVR / AMICI DISCIPLIQVE*. U polju dolje lijevo natpis u dva retka na latinskom: *D XVI MARTII / MCMXIII*.

Autor plakete njemački je medaljer Paul Sturm; rođen u Leipzigu 1. travnja 1859. - umro u Jeni, 21. prosinca 1936. Dvostrana plaketa iskovana je u povodu 70. rođendana prof. Otta Hirschfelda (16. ožujka 1843. - 27. ožujka 1922.), njemačkog epigrafa i profesora antičke povijesti, rodnom iz Königsberga.

8. Josef Prinz
Don Frane Bulić, 1921.
 bronca
 70 x 55 mm
 sign. d. d. JOS. / PRINZ
 inv. br. MG-8199

U polju je poprsje zrelog korpulentnog muškarca u profilu na lijevo: proćelav, visokog čela, s okruglim tankim naočalama, šiljastog nosa, naprijed izbačene donje usne. U svećeničkom je odijelu, jakne s uzdignutim reverima i uzdignutog ovratnika uokolo vrata (portretni prikaz don Frane Bulića). U kutu desno dijagonalno je postavljeni stilizirani prikaz arheološkog nalaza (kapitel s vegetabilnim motivom, na kojem je u kružnici istostranični križ); iza grana masline; dolje signatura u dva retka. U polju lijevo dolje je natpis u sedam redaka na latinskom: F · BVLIC / AET · ANN · LXXV / DISCPVLI / ET / AMICI / D. D. · III · X · MCMXXI. Signatura je dolje desno u dva retka. Rubovi su reljefno uzdignuti.

Autor je plakete austrijski medaljer Josef Prinz (Beč, 1854.-1926.), a plaketa je iskovana u povodu 75. rođendana don Frane Bulića (Vranjic, 4. listopada 1846. – Zagreb, 29. srpnja 1934.), solinskoga katoličkog svećenika, arheologa i povjesničara.

9. Nepoznati autor
Savez dobrovoljaca, oko 1920.
 patinirani gips
 120 x 120 mm
 inv. br. MG-8200

U osmerokutnom polju idealizirano je poprsje muškarca u poluprofilu na lijevo. Bujne brade i brkova i guste valovite kose, pravilnih crta lica. Uz rub gore je natpis ćirilicom u tri dijela: SAVEZ - DOBROV - OLJACA. U polju desno po sredini natpis je ćirilicom: PERUN. Uokolo ornamentirani rubovi.

10. Svitoslav Peruzzi
Fran Levstik, 1931.
patinirani gips
promjer: 480 mm
sign. d. d. S. PERUZZI / 1931
inv. br. MG-8196

U glatkom polju plitko je poprsje muškarca u profilu na lijevo. Pravilnih je crta lica, uredne brade s brkovima i valovite kose s razdjeljkom. Uz rubove dolje lovoro-ve su grane. Uokolo je rub reljefno uzdignut. Signatura je u rezu poprsja dolje desno.

Autor medalje slovenski je kipar i medaljer Svitoslav Peruzzi (Ljubljana, 17. listo-pada 1881. – Split, 18. travnja 1936.) koji je bio profesor na Umjetničko-obrtnoj školi u Splitu, u vrijeme kad je i kolekcionar Drago Magjer boravio u Splitu.

Medalja je nastala povodom obilježavanja stogodišnjice smrti slovenskog književ-nika i političkog aktivista Frana Levstika (Dolnje Retje, 28. rujna 1831. - Ljubljana, 16. studenoga 1887.). Ista medalja nalazi se na javnom spomeniku u Velikom Lešču u Sloveniji. Peruzzi je i autor istoimene biste.

11. Nedjeljko Magjer
Branislav Nušić, 1936.
patinirani gips
120 x 90 mm
sign. l. d. N. MAGJER '36.
inv. br. MG-8198

U četvrtastom polju glava je starijeg muškarca u poluprofilu na desno. Spuštenog je pogleda, visokih zalistaka, kose začešljane prema straga. Izražajnijeg je nosa, sitnih očiju i s bradom. Uz rub lijevo dolje je signatura.

Autor Nedjeljko Magjer oblikovao je plaketu s likom Branislava Nušića (Beograd, 20. listopada 1864. – Beograd, 19. siječnja 1938.), srpskoga pisca, publicista i diplomata.

Medaljerska djela iz Zbirke Magjer pribavljena za Modernu galeriju darovanjem gospođe Elizabete Rybak Budić, nasljednice ostavštine Drage Magjera i Nade Ostro-

gović Magjer, heterogena su po sastavu kao i *nemirno kolekcionarstvo*⁴ Drage Magjera. Zajednički im je jedino portretni prikaz, ali izveden na najrazličitije načine, realistički ili idealistički, naturalistički ili kao personifikacija. Djela su odraz društvenog i umjetničkog ozračja u kojem su nastajala i sabirana te su kvalitetom i nastankom doprinos bogatstvu fundusa Moderne galerije.

Literatura:

- Grgo Gamulin*, Hrvatsko kiparstvo XIX. i XX. stoljeća, Naklada Ljevak, Zagreb, 1999.
- Tatijana Gareljić*, Zbirka medalja i plaketa inž. Dragutina Mandla, Moderna galerija, Zagreb, 2009.
- Tatijana Gareljić*, Strani medaljeri iz fundusa Moderne galerije, Moderna galerija, Zagreb, 2015.
- Milan Ivanišević*, Branislav Dešković, retrospektivna izložba, Galerija umjetnina, Split, 1983.
- Duško Kečkemet*, Branislav Dešković (monografija), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1977.
- Duško Kečkemet*, Branislav Dešković, Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec, 2011.
- Božena Kličinović*, Izložba Branislav Dešković, Gliptoteka HAZU, Zagreb, 1994.
- Ida Slade Šilović*, Privatne umjetničke zbirke Zagreba, Muzeologija, br. 32., Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 1995., str. 73.-81.
- Nada Vrkljan-Križić*, Zbirka pok. Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer, Muzeologija, br. 32., Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 1995., str. 137.-145.

Izvori za biografije:

Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Online izdanja:

- Hrvatski biografski leksikon, <http://hbl.lzmk.hr/>
- Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/>
- Proleksis enciklopedija, proleksis.lzmk.hr/

SUMMARY

MEDALS AND PLAQUES FROM THE MAGJER COLLECTION, RYBAK DONATION IN THE MODERN GALLERY

The Mager Collection was created during the first half of the 20th century by gathering heterogeneous historical works of art and works of applied art dating from the 16th century to the first half of the 20th century. The collection grew out of art collector Drago Magjer's (Mostar, 1895 - Zagreb, 1979) love of history and art and his care for heritage preservation. The works became part of the Modern Gallery holdings in 2017 thanks to the donation of Elizabeta Rybak Budić, the heiress to the estate of Drago Magjer and Nada Ostrogović Magjer. Five early portrait plaques by Branislav Dešković, made in 1904-1905 in Venice, are an addition the sculptor's works kept in the museum. The remaining six medals by various artists, dating from 1903 to 1936, are a permanent enrichment of the Collection of Medals and Plaques of the Modern Gallery.

⁴ *Nada Vrkljan - Križić*, Zbirka pok. Drage Magjera i Nade Ostrogović Magjer, Muzeologija, br. 32., Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 1995., str. 137.